

(1937 — 1995)

Пісня, обірвана на півслові

(до 85-річчя від дня народження Євгена Гуцала)

Рекомендаційний список літератури

Феномен Євгена Гуцала – у непохитній вірності слову, в такому служінні йому, яке виключає розмінювання на будь-які інші види, нехай і корисної, діяльності.

Народився Є. Гуцало 14 січня 1937 р. в селі Старому Животіві (нині – Новоживотів) Оратівського району Вінницької області в родині сільських учителів.

У 1959 р. Є. Гуцало закінчує Ніжинський педінститут, якийсь час працює в редакціях газет, видавництві «Радянський письменник» (нині «Український письменник»), а згодом повністю зосереджується на професійній літературній роботі. Активно друкуватися почав 1960 р., а через два роки вийшла перша збірка оповідань «Люди серед людей». Відтоді одна за одною виходять нові збірки письменника: «Яблука з осіннього саду» (1964), «Скупана в любистку» (1965), «Хустина шовку зеленого» (1966), «Запах кропу» (1969).

У 60-ті роки, поряд із ліричними оповіданнями, етюдами, замальовками, поезіями в прозі, з'являються друком дві концептуальні повісті Є. Гуцала – «Мертва зона» (1967) та «Родинне вогнище» (1968, інша назва – «Мати своїх дітей»). Тоді ж, у другій половині 60-х, було написано й повість «Сільські вчителі», надруковану трохи згодом. На початку 70-х років виходять друком лірико-психологічна повість «Дівчата на виданні» (1971), дилогія «Сільські вчителі» (1971) та «Шкільний хліб» (1973). Повісті з життя сільських учителів були високо оцінені критикою, здобули широке читацьке визнання.

Повість «Двоє на святі кохання», надрукована 1973 р. в журналі «Вітчизна», подібно до згаданих уже «Мертвої зони» та «Родинного вогнища», на довгі роки була позбавлена права книжкового видання. Якщо перші дві повісті написані в жорсткувато-реалістичному ключі, то «Двоє на святі кохання» – твір наскрізь виконаний у звичній для письменника стилістиці: лірико-психологічній, медитативній.

Етапним для творчості письменника було звернення до романної форми. Трилогія «Позичений чоловік», «Приватне життя феномена» та «Парад планет» (1982 – 1984) викликала неоднозначну реакцію критики, спричинювалась до літературних полемік. За щедрістю використання фольклорних скарбів (насамперед – народної фразеології, прислів'їв, приказок, анекдотів тощо) трилогія може змагатися з відомим романом О. Льченка «Козацькому роду нема переводу...».

Появі романів передували своєрідні, за визначенням автора, ексцентричні оповідання («Жінки є жінки», «Звабники і звабниці» та ін.), які ввійшли до збірок «Полювання з гончим псом» (1980) та «Мистецтво подобатись жінкам» (1986). У цих оповіданнях, написаних із невимушеним використанням елементів гротеску, травестії, бурлеску, своєрідно реалізується давній задум Є. Гуцала створити український Декамерон. Останнім часом прозаїк працював над «епосом-еросом» — твори «Блуд» (1993), «Імпровізація плоті» (1993).

Певною мірою несподіваним у цьому контексті, але таким заповітно актуальним виявився цикл публіцистичних статей, зібраних у посмертній збірці «Ментальність орди» (1996) про експансіоністську політику Росії.

Поважну частку творчого доробку письменника становлять твори для дітей: «Олень Август» (1965), «З горіха зерня» (1969), «Дениско» (1973), «Саййора» (1980), «Пролетіли коні» (1984). Дві останні книжки удостоєні Шевченківської премії. Невичерпну «країну дитинства» письменник осмислює в різних жанрово-стильових формах, щоразу — в новому баченні, про що свідчить і цикл «Оповідання з Тернівки» (1982), книжка «Княжа гора» (1985).

У 1981р. вийшла друком перша поетична збірка Є. Гуцала «Письмо землі». Далі з'являються книжки віршів «Час і простір» (1983), «Живемо на зорі» (1984), «Напередодні нинішнього дня» (1989). Так рівно через двадцять років після надрукування першої поетичної добірки «Зелена радість конвалій» повертається письменник до лірики.

Євген Гуцало – лауреат Державної премії України імені Т. Г. Шевченка.

Його літературна творчість налічує понад 200 оповідань, 20 повістей, 2 романи, 3 збірки поезій, книжки для дітей та публіцистика.

Твори Євгена Гуцала

Твори : в 5-ти томах. Т. 1 : Оповідання . Новели / Є. П. Гуцало ; ред.-упоряд. М. Н. Москаленко ; авт. вступ. ст. В. В. Плющ. – Київ : Дніпро, 1996. – 454 с.

Твори : в 5-ти томах. Т. 2 : Повісті / Є. П. Гуцало. – Київ : Дніпро, 1996. – 460 с.

Твори : в 5-ти томах. Т. 3 : Повісті : Романи / Є. П. Гуцало. – Київ : Дніпро, 1996. – 460 с.

Твори : в 5-ти томах. Т. 4 : Романи / Є. П. Гуцало. – Київ : Дніпро, 1997. – 686 с.

Твори : в 5-ти томах. Т. 5 : Поезії, статті / Є. П. Гуцало. - Київ : Дніпро, 1997. – 576 с.

Вибрані твори : у 2-х т. Т. 1 : Родинне вогнище : Мертва зона : Шкільний хліб / Є. П. Гуцало. – Київ : Радянський письменник, 1987. – 571 с.

Вибрані твори : у 2-х т. Т. 2 : Оповідання : Княжа гора / Є. П. Гуцало. – Київ : Радянський письменник, 1987. – 526 с.

Імпровізація плоті : епос-ерос / Є. П. Гуцало. – Київ : Посредник, 1993. – 192 с.

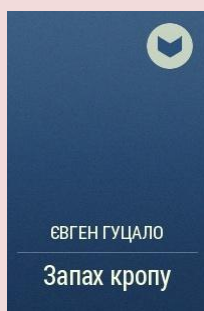
Бережанські портрети : повісті / Є. П. Гуцало. – Київ : Радянська школа, 1975. – 303 с.

Блуд: Україна. Розпуста і виродження / Є. П. Гуцало. – Київ : Український письменник, 1993. – 173 с.

З вогню воскресли : повісті / Є. П. Гуцало. – Київ : Дніпро, 1980. – 335 с.

З вогню воскресли : повісті : Мертва зона : Біль і гнів : Безголов'я / Є. П. Гуцало. – Київ : Українська видавнича група, 1996. – 432 с.

Запах кропу : оповідання, повість / Є. П. Гуцало. – Київ : Радянський письменник, 1969. – 270 с.

Княжа гора : повісті / Є. П. Гуцало. – Київ : Молодь, 1986. – 238 с. – (Сучасна проза).

Люди серед людей : оповідання / Є. П. Гуцало. – Київ : Молодь, 1962. – 247 с.

Ментальність орди : статті / Є. Гуцало; відпов. за вип. В. Клічак. – Київ : Просвіта, 1996. – 176 с.

Ментальність орди : публіцистичні статті / Є. П. Гуцало; вступ. ст. Л. Масенко. – [2-е вид. доп.]. – Київ : Києво-Могилянська Академія, 2007. – 208 с.

Ментальність орди, або ж творення «Євроазіатського простору» / упоряд., передм. П. М. Мовчана. – Київ : Просвіта, 2015. – 60 с. – (Бібліотека українського воїна).

Мистецтво подобатись жінкам : оповідання / Є. П. Гуцало. – Київ : Радянський письменник, 1985. – 358 с.

Напередодні нинішнього дня : лірика / Е. П. Гуцало. – Київ : Радянський письменник, 1989. – 269 с.

Новели : пер. з фр. / Є. П. Гуцало. – Київ : Дніпро, 1984. – 207 с.

Орлами Орано : оповідання, повість / Є. П. Гуцало. – Київ : Радянський письменник, 1977. – 375 с.

Парад планет : роман, повісті / Е. П. Гуцало. – Київ : Радянський письменник, 1984. – 480 с.

Передчуття радості. Дівчата на виданні : повісті / Є. П. Гуцало. – Київ : Дніпро, 1971. – 205 с.

Передчуття радості : повісті / Є. П. Гуцало. – Київ : Радянський письменник, 1972. – 424 с.

Позичений чоловік : роман / Є. П. Гуцало. - Київ : Знання, 2012. – 383 с. – (Скарби української літератури).

Позичений чоловік. Приватне життя феномена : роман : у 2-х кн. / Є. П. Гуцало. – Київ : Радянський письменник, 1982. – 711 с.

Пролетіли коні : оповідання та повісті / Є. П. Гуцало; вступ. слово Лесі Ворониної. – Київ : Видавництво гуманітарної літератури, 2008. – 384 с. : портр. – (Бібліотека Шевченківського комітету).

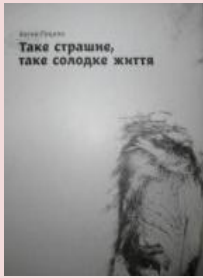
Серпень, спалах любові : оповідання та повісті / Є. П. Гуцало ; упоряд. та вступ. слово Л. Ворониної. – Київ : Знання-Прес, 2007. – 264 с.

Скупана в любистку : оповідання та повість / Є. П. Гуцало. – Київ : Молодь, 1965. – 270 с.

Сльози божої матері : повісті / Є. П. Гуцало. – Київ : Молодь, 1990. – 264 с.

Таке страшне, таке солодке життя / Є. П. Гуцало. – Київ : Темпора, 2014. – 688 с.

Улюмджі : роман. Милосердя по-американськи : повість. Родео на акулі : оповідання / Є. П. Гуцало. – Київ : Радянський письменник, 1988. – 562 с.

Хустина шовку зеленого : оповідання та повість / Є. П. Гуцало. – Київ : Радянський письменник, 1966. – 375 с.

Час і простір : вірші, поеми / Є. П. Гуцало. – Київ : Радянський письменник, 1983. – 173 с.

Що ми знаємо про любов : оповідання / Є. П. Гуцало. – Київ : Радянський письменник, 1979. – 341 с.

Яблука з осіннього саду : оповідання / Є. П. Гуцало. – Київ : Держлітвидав, 1964. – 191 с.

Живиця : хрестоматія української літератури ХХ ст. : у 2-х кн. Кн. 2 / вступ. ст. П. П. Кононенко ; упоряд М. М. Конончук. – Київ : Твім інтер, 1998. – 622 с .

Анотація: До хрестоматії увійшли кращі твори українських письменників ХХ ст., включені Міністерством освіти України до програм загальноосвітніх шкіл, ліцеїв, гімназій, підготовчих відділень, вступних іспитів до вузів.

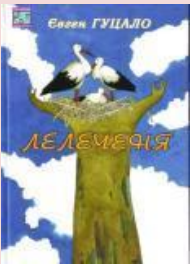
Заспів : поетична антологія літературної студії Ніжинського державного педагогічного університету імені Миколи Гоголя : збірник / упоряд.: О. В. Забарний, О. Є. Гадзінський. – Ніжин : НДПУ ім. М. Гоголя, 2000. – 270 с.

Перший заспів : збірка поезії членів літературної студії Ніжинського державного педагогічного інституту ім. М. В. Гоголя / Ніжинський державний педагогічний інститут імені Миколи Гоголя. – Ніжин : НДП ім. М. Гоголя, 1959. – 46 с.

Дитяча література

В гості до білого світу : повісті та оповідання : для середнього та старшого шкільного віку / Є. П. Гуцало. – Київ : Веселка, 1989. - 287 с.

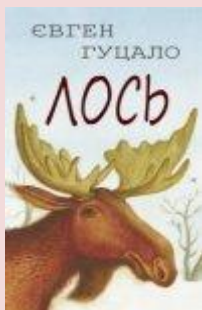
З горіха зерня : оповідання / Є. П. Гуцало. – Київ : Веселка, 1967. – 228 с.

Лелеченя : оповідання, вірші / упоряд. та вступ. сл. Л. А. Ворониної. - Київ : Знання-Прес, 2008. – 206 с. – (Скарби української літератури).

Лис у лісі : [вірші для дітей] / Є. П. Гуцало. – Київ : Махаон-Україна, 2000. – 16 с.

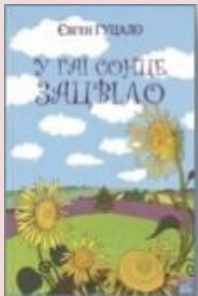
Лось : вибрані твори / Є. Гуцало. – Київ : Знання, 2018. – 71 с. – (Скарби: молодіжна серія).

Олень Август: оповідання / Є. П. Гуцало. – Київ : Веселка, 1965. – 147 с.

Сказаний чорнобильський собака : вибрані твори / Є. П. Гуцало. – Київ : Знання, 2014. – 221 с. – (Скарби).

У гаї сонце зацвіло : оповідання та повісті / упоряд. та вст. слово. Л. Ворониної. – Київ : Знання, 2008. – 239 с. – (Скарби української літератури).

Шкільний хліб : повість-диалогія, оповідання / Є. П. Гуцало. – Київ : Радянський письменник, 1981. – 408 с.

Публікації в періодичних виданнях

Олень Август: оповідання / Є. П. Гуцало // Сучасність. – 1962. – № 9 – С. 53 – 61.

По-хазяйськи : новела / Є. П. Гуцало // Жовтень. – 1985. – №7. – С. 61 – 64.

Чужа : новела / Є. П. Гуцало // Жовтень. – 1985. – №7. – С. 65 – 68.

Дитя людське : оповідання / Є. П. Гуцало // Дніпро. – 1987. – №10. – С. 8 – 13.

Кара господня : оповідання / Є. П. Гуцало // Дніпро. – 1987. – №10. – С. 13 – 22.

Вугілля на паливо : оповідання / Є. П. Гуцало // Київ. – 1988. – №4 – С. 18 – 24.

У садочку дві квіточки : оповідання / Є. П. Гуцало // Київ. – 1988. – №4 – С. 24 – 30.

Колгоспний спектакль : оповідання / Є. П. Гуцало // Київ. – 1988. – №4. – С. 30 – 37.

Прокляття : повість / Є. П. Гуцало // Жовтень. – 1989. – №3. – С. 18 – 54.

Безголов'я : повість / Є. П. Гуцало // Київ. – 1989. – №12. – С. 18 – 75.

Зелена Воля : повість / Є. П. Гуцало // Вітчизна. – 1990. – №4. – С. 18 – 82.

Трагічні випадки : повість / Є. П. Гуцало // Київ. – 1991. – №2. – С. 16 – 69.

Дзвін : [оповідання] / Є. П. Гуцало // Дзвін. – 1991. – №5. – С. 77 – 82.

Стріла : новела / Є. П. Гуцало // Київська старовина. – 1993. – №2. – С. 28 – 29.

Дві повісті / Є. П. Гуцало // Вітчизна. – 1995. – №3-4 – С. 27–28.

Сила коріння / Є. П. Гуцало // Слово і час. – 2006. – №2. – С. 73 – 77.

Публікації про Євгена Гуцала

Бойко В. М. Функційно-стилістичний потенціал субстантивованих ад'єктивів в ідіолекті Євгена Гуцала / В. М. Бойко, Л. Б. Давиденко // Література та культура Полісся : збірник наукових праць / відп. ред. та упоряд. Г. В. Самойленко. – Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2020. – Вип. 98 : Серія "Філологічні науки", № 14. – С. 186–195.

Брайко О. Колористика в малій прозі Євгена Гуцала / О. Брайко // Слово і Час. – 2019. – № 2. – С. 41–56.

Брайко О. Кінематографічна візуалізація простору в малій прозі Євгена Гуцала / О. Брайко // Слово і Час. – 2017. – № 1. – С. 36–47.

Брайко О. Кінематографічний темпоритм у прозі Євгена Гуцала для дітей / О. Брайко // Дивослово: Українська мова й література в навчальних закладах. – 2018. – № 1. – С. 40–45.

Брайко О. Монтажні засоби в малій прозі Євгена Гуцала / О. Брайко // Слово і Час. – 2017. – № 10. – С. 41–54.

Брик О. Євген Гуцало. Чужий серед своїх... : [спогади про відомого українського письменника] / О. Брик // Деснянська правда. – 2014. – № 49 (11 грудня). – С. 7.

Вакуленко Г. М. Складнопідрядні речення з присубстантивно-означальними частинами в художньому мовленні Євгена Гуцала / Г. М. Вакуленко, В. В. Теплуха // Література та культура Полісся : збірник наукових праць / Відп. ред. та упоряд. Г. В. Самойленко. – Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2018. – Вип. 91 : Серія "Філологічні науки", № 10. – С. 213–221.

Горболіс Л. Проза Євгена Гуцала 90-х років як застереження від розпусти й духовного виродження / Л. Горболіс // Слово і Час. – 2011. – № 11. – С. 3–14.

Забарний О. У зоні яскравого таланту : (до 80-річчя від дня народження Євгена Гуцала) / О. Забарний // Літературний Чернігів. – 2017. – № 1/77. – С. 135–139.

Канівець О. В. Євген Гуцало. духовне і бездушне ставлення до природи в оповіданні "Лось" : 5 клас / О. В. Канівець // Вивчаємо українську мову та літературу. – 2013. – № 33. – С. 15–18.

Кашуба Т. В. Композитні прикметники на позначення портретної характеристики людини (на матеріалі творів Є. Гуцала) / Т. В. Кашуба // Наукові записки Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя. Філологічні науки : Науковий журнал / відп. ред. Г. В. Самойленко. – Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2017. – Кн. 2 : 116–122.

Лепьошкіна О. В. Семантико-синтаксичні й стилістичні параметри узагальнено-особових речень у художньому мовленні Євгена Гуцала / О. В. Лепьошкіна // Наукові записки Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя. Філологічні науки : Науковий журнал / Відп. ред. Г. В. Самойленко. – Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2017. – Кн. 2. – С. 122–127.

Морозова Н. В. Структура та семантика складного речення в ідіостилі Євгена Гуцала (на матеріалі художньої прози) : Автореферат дисертації на соискание ученой степени канд. філолог. наук : 10.02.01 - українська мова / Н. В. Морозова ; Національний педагогічний університет імені М.П.Драгоманова (Київ). – Захищена 21.02.2006. - [б. м.] : НПУ ім. М.Драгоманова(Київ), 2006. – 20 с

Морозюк Н. Поняття добра і зла в чорнобильських оповіданнях Євгена Гуцала / Н. Морозюк // Дивослово : Українська мова й література в навчальних закладах. – 2007. – №4. – С. 32–33.

Морозюк Н. Філософія добра і зла в оповіданнях Євгена Гуцала / Н. Морозюк // Українська література в загальноосвітній школі. – 2006. – №8. – С. 29–31.

Навроцька Н. П. Мала проза Євгена Гуцала. Поетика жанру : Автореферат дисертації на соискание ученої ступені канд. філолог. наук : 10.01.01 - українська література / Н. П. Навроцька ; Національний педагогічний університет імені М.П.Драгоманова (Київ). – Захищена 15.01.2001. – Київ : НПУ ім. М.Драгоманова, 2001. – 22 с.

Неживий О. Чому не побачила світ рецензія Євгена Гуцала на книжку Григора Тютюнника? / О. Неживий // Слово і час. – 2006. – №2. – С. 69–72.

Пасік Н. М. Прагматика односкладних безособових речень із прислівниковими предикатами стану в малій прозі Євгена Гуцала / Н. М. Пасік // Література та культура Полісся : збірник наукових праць / Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя. – Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2021. – Вип. 101 : Серія "Філологічні науки", № 16. – С. 133–143.

Пасік Н. М. Прагматика односкладних особових речень у контексті лірико-психологічної прози Євгена Гуцала / Н. М. Пасік // Література та культура Полісся : збірник наукових праць / відп. ред. та упоряд. Г. В. Самойленко. – Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2018. – Вип. 91 : Серія "Філологічні науки", № 10. – С. 203–212.

Пасік Н. М. Семантична транспозиція густативних номінацій у мовно-естетичному просторі Євгена Гуцала / Н. М. Пасік // Література та культура Полісся : збірник наукових праць / відп. ред. та упоряд. Г. В. Самойленко. – Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2017. – Вип. 86 : Серія "Філологічні науки", № 8. – С. 226–236.

Пасік Н. М. Фразеологічна репрезентація стильової домінанти химерності в художньому мовленні Євгена Гуцала / Н. М. Пасік // Література та культура Полісся : збірник наукових праць / відп. ред. та упоряд. Г. В. Самойленко. – Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2016. – Вип. 84 : Серія "Філологічні науки", № 7. – С. 139–140.

Пасішна Н. Оповідання Євгена Гуцала 'Сім'я дикої качки': морально-етичні проблеми / Н. Пасішна // Дивослово. – 2013. – №2. – С. 6–8

Поліщук О. Естетичний вимір «Настроєвої» прози Євгена Гуцала 1960-х років / О. Поліщук // Дивослово. – 2012. – № 1. – С. 47–50.

Приходько І. Ф. Євген Гуцало про ментальність Орди / І. Ф. Приходько // Історія та правознавство. – 2014. – N 34/36. – С. 15–18.

Реп'ях С. Поліські спогади . До 70-річчя від дня народження Євгена Гуцала / С. Реп'ях // Українська культура. – 2007. – N1. – С. 10.

Серветник О. Любов до навколишнього світу в оповіданні Євгена Гуцало «Перебите крило» / О. Серветник // Українська література в загальноосвітній школі. – 2012. – №2. – С.29–32

Скочко Н. «Куди біжить дорога?» / Н. Скочко // Українська літературна газета. – 2018. – N 13 (29 червня). – С. 9.

Анотація: Про документальний фільм "Євген Гуцало. Куди біжить дорога". Стрічка розкриває широкому загалу факти з біографії письменника та його унікальні творчі здобутки

Слабошпицький М. Поміж дерев і людей, наодинці з собою (Євген Гуцало: літературна біографія на тлі епохи) / М. Слабошпицький // Київ. – 2007. – N2. – С. 131–143.

Славинський М. Серце заболіло так само, як після першого інфаркту / М. Славинський // Віче. – 2007. – N1. – С. 7.

Тарнашинська Л. Б. Українське шістдесятництво: профілі на тлі покоління: (Історико-літературний та поетикальний аспекти) : [монографія] / Л. Тарнашинська ; Національна Академія Наук України, Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка, Науковий центр дослідження проблематики українського шістдесятництва. – 2-е вид., доп. – Київ : Смолоскип, 2019. – 592 с

Тарнашинська Л. Антропологічні практики повсякдення: людина як психологічна цілісність : до 80-річчя Євгена Гуцала / Л. Тарнашинська // Слово і Час. – 2017. – N 1. – С. 17–36.

Чумак Т. До питання національно-духовної проблематики публіцистичного циклу Євгена Гуцала «Ментальність орди» / Т. Чумак // Література та культура Полісся : збірник наукових праць / Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя. - Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2021. – Вип. 101 : Серія "Філологічні науки", № 16. – С. 50–65.

Шевченко А. Феномен Євгена Гуцала /А.Шевченко //Дивослово. – 2003. – № 3. – С. 22–24.

Шановні користувачі!

Цю та багато іншої літератури Євгена Гуцала та літератури про нього ви зможете знайти у фондах бібліотеки ім. М. О. Лавровського Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя.